

Přednáška na IX. mezinárodních česko-slovensko-polských geodetických dnech (Luhačovice, 15.-17.5.2003), Zeměměřič č. 6+7/2003, s.15,

K.Vach: Postavení geodetů v soukromém sektoru

Cílem mé dnešní přednášky na Česko-Slovensko-Polských geodetických dnech, které pořádá ČSGK, nejsou informace o novinkách ve fotogrammetrii ani jiné odborné problematice v našem oboru. Dnes bych vám chtěl přednést svůj pohled na náš obor a na postavení geodeta v soukromém sektoru v České republice.

O geodetických firmách

Současné postavení soukromých firem je velmi různorodé a mimo jiné závisí např.:

- v jakém regionu firma působí,
- jaká je její hlavní náplň činnosti, specializace, zaměření, výhody oproti konkurenci,
- kolik má firma pracovníků, jaké kvalifikace a erudovanosti, jakou má personální politiku, jak má zabezpečenou loajalitu pracovníků, jak zabezpečuje jejich další růst,
- jak je firma vybavená, jakými technologiemi disponuje,
- jakou má vazbu na zadavatele zakázek, jak má zajištěn trvalý příjem zakázek,
- zda působí zcela samostatně nebo v rámci otevřeného nebo uzavřeného sdružení firem při získávání zakázek a jak úspěšnou má strategii při jejich získávání,
- jak reaguje na ztrátu zákazníků a finanční nedisciplinovanost obchodních partnerů,
- jak se prosazuje ve firmě finanční disciplína,
- jak je schopna čelit nepředvídatelným okolnostem, které při podnikání nastávají,

- atd.

Postavení zaměstnanců a majitelů v geodetických firmách

Od postavení samotné firmy se následně odvíjí postavení jednotlivých zaměstnanců v dané firmě, jejich ohodnocení a následně příjmy majitelů firem. Stále významnějším prvkem na trhu jsou drobní živnostníci, kteří se přimykají k větším firmám a institucím a zajišťují požadované služby. Mzdy se pohybují od 10.000 Kč (300 EUR) do cca 30.000 Kč (950 EUR). Vyšší mzdy jsou spíše výjimkou.

Geodetické firmy v Praze

Samostatnou kapitolou je působení soukromých firem v Praze, kde je veliký tlak na mzdy, vysoká obměna pracovníků, veliká konkurence a prakticky neexistující pravidla solidního podnikání, která by zajistila stabilní rozvoj firem. Výsledkem tohoto neustále se zvyšujícího „tlaku trhu“ je to, že prakticky vymizely firmy, které mají více jak 20 pracovníků, ceny se dostaly do stádia, kdy nelze majiteli firem zajistit ani prostou údržbu firem a postupně dochází na trhu k rozměňování firem do malých drobných uskupení po cca 5-10 lidech. Současně je dnes zřejmé, že pro zachování existence firmy nerozhoduje vůbec kvalita služeb, zkušenosti, ani vybavenost, jediným kritériem je zajištění dostatku financí pro zvolený podnikatelský záměr, resp. zajištění vyrovnaných finančních příjmů pro pokrytí výdajů, zajištění rozvoje firmy, přiměřený zisk a pochopitelně nesmí chybět chuť podnikat (nést riziko).

Výhledy na nejbližší období

V nejbližších letech můžeme očekávat postupnou změnu podnikatelských záměrů majitelů firem mimo oblast geodézie nebo ukončování činnosti firem z důvodu malého nebo žádného výnosu a prakticky neexistujících garancí při podnikání.

Také generace geodetů, která do podnikání vstupovala v aktivním věku na začátku 90 let postupně stárne a z důvodu, že si nezajistila kvalitní podnikatelská pravidla, dojde s odchodem těchto osob do důchodu k postupnému zanikání firem, aniž by je bylo možné majitelem kvalitně prodat nebo zajistit alternativní manažerské řízení.

Firmy i živnostníci, kteří na trhu zůstanou budou muset výrazněji zvýšit produktivitu práce, aby zajistili svým zaměstnancům i sobě odpovídající mzdy, které by se během 3-5 let měly pohybovat okolo cca 20.000 (650 EUR) -60.000,- Kč (1.800 EUR).

Rovněž vztahy na trhu se zjevně vyostří a dojde k aktivitám, kdy si firmy budou agresivněji hájit své obchodní zájmy i investice do svých podnikatelských záměrů. Tak, jako je tomu i v jiných oborech, ale také v ostatních zemích EU. Velmi oceňuji informace z této oblasti, poskytnuté našimi slovenskými kolegy.

Krátce o našem oboru

Pro provozování geodetické činnosti, ať ve státní nebo soukromé společnosti libovolného typu, potřebujete mít odborníky s vysokými odbornými znalostmi, erudované, morálně kvalitní. Současně potřebujete velmi drahé vybavení a komplikované technologické postupy.

Obor se celosvětově velmi dynamicky rozvíjel a rozvíjí, bez ohledu na skutečnost, že zaměstnává a bude zaměstnávat méně pracovníků. To je přirozený jev, který sebou nese snaha o zisk ze strany podnikatelů i příjmů ze strany státu na jedné straně a požadavek na slušnou mzdu a solidní pracovní podmínky ze strany zaměstnanců. Řešením je zvýšení produktivity práce, vstup do jiných oborů a řada dalších aspektů, které naše společnost dnes bohužel neanalyzuje a ani o nich veřejně nehovoří.

Z hlediska úspěšnosti bych v oboru (bez ohledu na typ vlastnictví) na přední místo zařadil katastrální úřady. Přetransformovaly se v mohutné instituce, které svým významem přesahují rámec malých, chudých a bezvýznamných geodetických firem i svého geodetického původu, ze kterého vzešly. Přesuny majetku byly, jsou a asi budou i nadále veliké. Asi nejen já, ale i řada ostatních kolegů z oboru si klademe otázku, zda se v budoucnu společnost nerozhodne dát při vedení katastrálních úřadů přednost lidem s právnickým vzděláním. Katastr má dnes nádherné budovy, solidní vybavení, je zdrojem významných majetkových informací a proto se dají logicky očekávat postupné snahy o vytlačení nevýrazných geodetů z této lukrativní činnosti do pomocných funkcí.

Soukromá sféra, jak jsem již řekl, zažívá dlouhodobou krizi, způsobenou převisem nabídky nad poptávkou a neexistujícími

zárukami ze strany státu (komora ze zákona) ani snahou o rozumnou dohodu subjektů působících na trhu. Určitě zde existuje řada krásných a zajímavých projektů i firem. Bohužel jsme v období stagnace a ta nezbytně postihne všechny zúčastněné.

Několik slov závěrem:

- očekával jsem, že po společenských změnách, které nastaly po roce 1989 naše společnost na okolnosti celosvětového dynamického rozvoje oboru vhodně zareaguje a podpoří ji. Že se zařadíme mezi důstojné a uznávané profese, jak je tomu v okolních státech, resp. zemích EU,

- místo rozumné transformace oboru a vzájemně výhodné spolupráce mezi státní a soukromou sférou byl zahájen nepřehledný sebezničující boj, na kterém se úspěšně přiživili právníci, informatici, programátoři, realitní kanceláře, ekonomové, ale i málo kvalifikovaní, nebo zcela nekvalifikovaní pracovníci, kteří zaplnili volná, špatně placená místa v oboru jak ve státní, tak i v soukromé sféře,

- obecně soubor prohrávají geodeti. Jak v soukromé sféře, tak i ve státní. Nejsou potřeba, protože společenská poptávka např. ze strany státu po komplikované a drahé geodetické práci, které nikdo nerozumí není určitě na pořadu dne. Geodet je postupně vylučován z rozhodovacího a řídicího procesu. Jeho postavení je pro společnost nesrozumitelné, není jasné kam patří? Mezi zemědělce, finančníky, stavaře, do sféry dopravy, vlastně kam?

- bohužel, naši zástupci, jak ze sféry státní, tak i soukromé v budoucnu pravděpodobně neobhájí svoji pozici, protože nemají za sebou ani odborné autority, ani význačná loby, ani podporu geodetické veřejnosti. Často bohužel nemají ani odpovídající odborné znalosti a nebo chybí řádná vysvětlující argumentace. Řádná a srozumitelná cílená diskuse se oficiálně prakticky nevede,

- nelze se divit, že se geodézie postupně propadla na pokraj společenského zájmu,

Je určitě na pořadu dne zahájit vážnou diskusi, co bude dál.

Je nutné mimo jiné:

1) srozumitelně vymezit třeba pravidla součinnosti soukromého i státního sektoru, zahájit intenzivnější spolupráci (naši kolegové ze Slovenska jsou již výrazně dál),

2) zamyslet se nad postavením živnostníků i zaměstnanců státních i soukromých firem, z kterých dnes řada živoří. Je nutné zajistit takové společenské prostředí, aby pracovník, který investuje do svého vzdělání, je erudovaný, který má praktické dovednosti byl řádně finančně doceněn, finančně zabezpečen a měl perspektivu, aby neměl důvod opouštět obor a to jak ve sféře státní tak i soukromé,

3) je potřebné se zamyslet nad tím, proč je obor zcela roztržštěný a bez solidnějšího zastřešení, začít hledat rozumné řešení?

4) ukončit anarchii státu, který se zříká odpovědnosti za části našeho oboru, jako je např. inženýrská geodézie. Je to ostudné. Z hlediska budoucího posuzování historické odpovědnosti bych velmi rád slyšel jasnou odpověď, kdo za tento stav nese odpovědnost, kdo se k ní přihlásí a jak je schopný ji obhájit před geodetickou veřejností i budoucností,

5) je nutné analyzovat, proč je tak malý nebo vůbec žádný zájem zaměstnanců státního i soukromého sektoru o věci veřejné (odborné), proč došlo k vzájemné segregaci těchto skupin, komu to vyhovuje a proč neexistuje výraznější společensky život v oboru,

6) je nutné pozorně začít sledovat úroveň vzdělávacího procesu v oboru, podnítit rozvoj výzkumné sféry a moderních směrů, zamyslet se nad současným systémem výchovy studentů, ale i doktorandů, s ohledem na jejich případné solidní společenské uplatnění a požadavky společnosti a trhu,

Na závěr bych si velmi přál, abychom v brzké době našli silné authority a osobnosti, které vrátí prestiž našemu oboru.